

Muizeninventarisatie op de Tiendgorzen

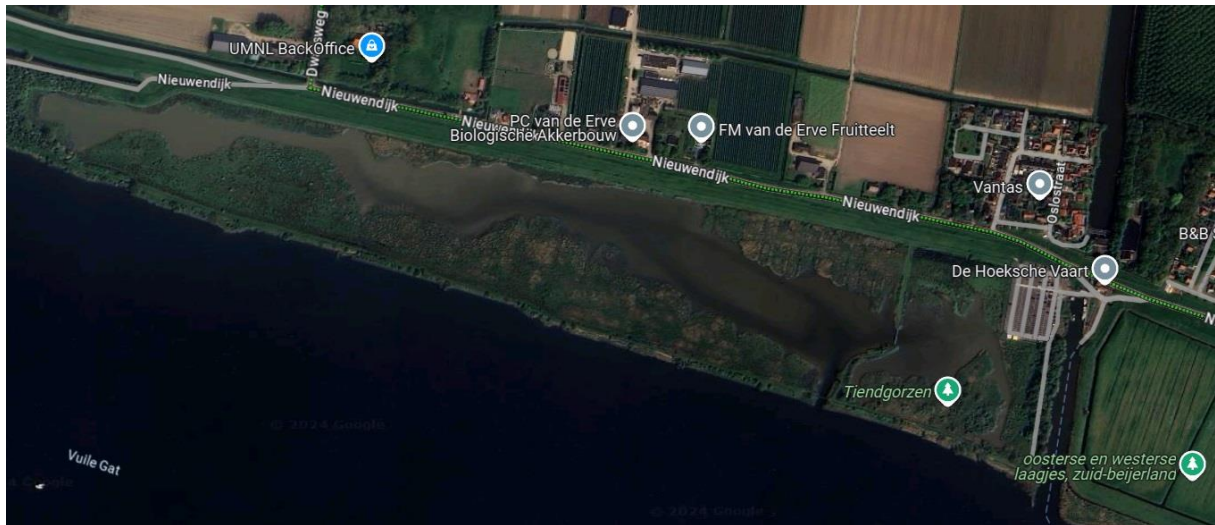
in het weekend van 17 t/m 19 oktober 2024

Door de werkgroep zoogdieren
van vereniging Hoekschewaards
Landschap

Muizeninventarisatie op de Tiendgorzen in het Haringvliet.
Coördinaten Km-hok 80 – 418 / 81 - 418

LOCATIE:

De Tiendgorzen was van oudsher een gebied dat gebruikt werd voor zomerbegrazing. Dit soort gorzen werden wel grasgorzen genoemd en liepen in de winter vaak onder. Dat had als voordeel dat het sediment (voedingsstoffen) neersloeg op het bloemrijke grasland. Daardoor kon het goed groeien in het voorjaar. Na éénmaal maaien en hooien, werd er nabegraasd met vee.

Inmiddels is het gebied al enkele decennia in beheer van Natuurmonumenten en is het (minimale getij) weer toegelaten. Het gebied heeft zich hierdoor ontwikkeld tot een nat rietruiggebied met wisselende waterstanden en plas/drassituaties.

Het gebied voldoet aan de wensen waarin een noordse woelmuis zich kan handhaven.

DOEL VAN HET ONDERZOEK:

In het verleden is door de zoogdiervereniging in opdracht van diverse instanties de Tiendgorzen een aantal maal onderzocht. Dat gebeurde zowel met inloopvallen als (later) met e-DNA.

In 2014/2015 zijn toen geen noordse woelmuizen aangetroffen. In 2018/2019 trof men wel noordse woelmuis aan, maar bij het meest recente onderzoek in 2022 is wederom geen noordse woelmuis aangetroffen.

Dit maakte Natuurmonumenten nieuwsgierig of er op dit moment wel weer noordse woelmuis zit.

Om deze reden is onze werkgroep gevraagd om een onderzoek te doen met lifetraps, om zo vast te kunnen stellen of er nog/weer noordse woelmuis voorkomt in de Tiendgorzen

VANGSTMETHODE & BIOTOOP:

In het weekend
17 t/m 19
oktober 2024
hebben leden
van het

Hoekschewaards Landschap, 90 Longworth en Heslinga muizenvallen geplaatst en gecontroleerd. De gebruikte Longworth en Heslinga vallen worden in heel Nederland gebruikt op dezelfde wijze en met ongeveer hetzelfde lokvoer. De vallen zijn in paren en raaien geplaatst met een minimale onderlinge afstand van ten minste 10 meter. De vallen zijn op zaterdag 12 oktober 2024 neergezet met hooi en lokvoer maar nog niet scherp gezet; dit om de muizen te laten wennen aan de vallen.

De vallen zijn op zaterdagochtend 12 oktober 2024 neer gezet op safe. Vrijdag 16 oktober zijn ze op scherp gezet. Als lokvoer is gebruikt: appel, wortel, gebroken graan en meelwormen.

De 90 vallen stonden verspreid over zes locaties variërend van ruigtevegetatie tot zeer drassig terrein. Overall is extensieve begrazing van ingeschaard jong vee.

OMSTANDIGHEDEN:

Het weer tijdens de inventarisatie was goed. Overdag aangename temperaturen rond de 15 graden, wolken en af en toe zon.

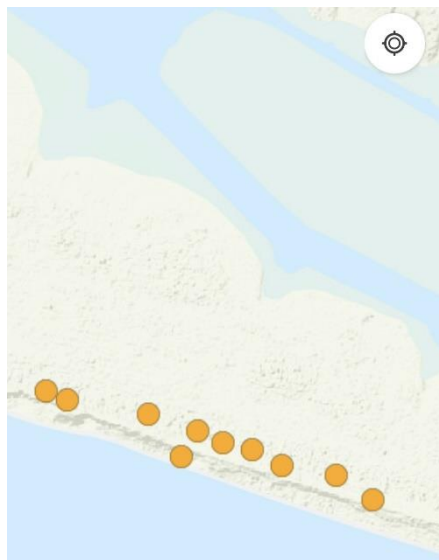
's Avonds en 's morgens was het behoorlijk fris met zeer lage temperaturen aan de grond.

Het is de hele inventarisatie droog geweest.

PLAATS VAN DE VALLEN:

plaatsing locatie 1,2 & 3

plaatsing locatie 4

plaatsing locatie 5 & 6

Deze locaties varieerden van zeer vochtig met russen, biezen en riet tot een droge dijk met braam en ruigtevegetatie. Hier en daar bevond zich een struik en wat guldenroede. Zoals eerder gezegd staat het gebied grotendeels onder invloed van een nog maar beperkt getij.

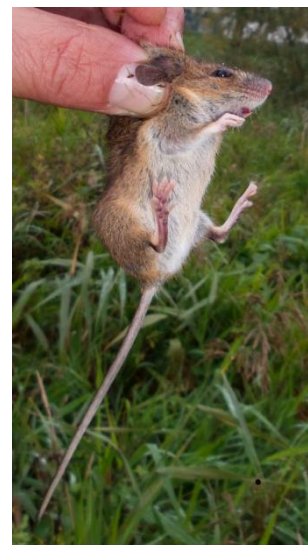
Hieronder het aantal individuen per soort en locatie:

	Noordse woelmuis	veldmuis	gewone bosmuis	dwergmuis	bosspitsmuis	totaal
locatie 1	0	0	0	10	2	12
locatie 2	0	0	0	3	1	4
locatie 3	0	0	2	27	5	34
locatie 4	0	0	0	10	2	12
locatie 5/6	0	0	0	30	4	34
totaal	0	0	2	80	14	96

DE GEVANGEN SOORTEN ZIJN:

Dwergmuis (*Micromys minutus*) en de gewone bosmuis (*Apodemus sylvaticus*): beide behoren tot de familie van de ware muizen. Deze muizen zijn alleseters: zowel planten, zaden, insecten als ander voedsel. Nederland kent zes soorten (waarvan vier in de Hoeksche Waard - HW). Dat zijn de huismuis (HW), bosmuis (HW), dwergmuis (HW), bruine rat (HW), Zwarte rat en grote bosmuis.

De bosspitsmuis (*Sorex araneus/coronatus*) behoort tot de familie van de spitsmuizen (Soricidae). Deze familie valt weer onder de insecteneters. Deze familie van zeer beweeglijke diertjes met een snelle spijsvertering moet 0,75 tot 1,5 keer hun lichaamsgewicht per etmaal eten en kent in Nederland zes soorten (waarvan drie, mogelijk vier in de Hoeksche Waard - HW). Dat zijn de huisspitsmuis (HW), dwergspitsmuis (HW), gewone bosspitsmuis (HW) en/of de tweekleurige bosspitsmuis (alleen met DNA met zekerheid

te determineren), veldspitsmuis en waterspitsmuis.

Zoals gezegd hebben deze muizen veel en vaak voedsel nodig. Vandaar ook de levende meelwormen bij het lokvoer.

	Aantal individuen per vangst					
	Noordse woelmuis	Dwergmuis	Bosspitsmuis	Veldmuis	Bosmuis	totaal
Scherpzetten						0
Vangst 1	0	28	3	0	1	32
Vangst 2	0	21	3	0	0	24
Vangst 3	0	14	2	0	0	16
Vangst 4	0	17	6	0	1	24
Totaal	0	80	14	0	2	96

	Totaal aantal vangsten incl. hervangsten					
	Noordse woelmuis	Dwergmuis	Bosspitsmuis	Veldmuis	Bosmuis	totaal
Scherpzetten						0
Vangst 1	0	28	3	0	1	32
Vangst 2	0	27	3	0	1	31
Vangst 3	0	22	3	0	1	26
Vangst 4	0	21	9	0	2	32
Totaal	0	98	18	0	5	121

	Aantal hervangsten					
	Noordse woelmuis	Dwergmuis	Bosspitsmuis	bosmuis	Veldmuis	totaal
Vangst 2	0	6	0	1	0	7
Vangst 3	0	8	1	1	0	10
Vangst 4	0	4	3	1	0	8
Totaal	0	18	4	3	0	25

CONCLUSIE / DISCUSSIE

Tijdens deze inventarisatie heeft de werkgroep geen noordse woelmuizen aangetroffen. Wil dat zeggen dat ze er ook niet zijn? Dat kunnen we natuurlijk nooit zeggen, het is heel goed mogelijk dat een enkel exemplaar dat wel in het gebied leeft, niet in de lifetrapp is gelopen. Toch kun je met zekerheid zeggen dat de aanwezigheid niet aannemelijk is en dat als er noordse woelmuis zou zitten, dat hooguit gaat om een zeer klein aantal.

Onze indruk is in ieder geval dat de soort in het geheel niet (meer) voorkomt in het gebied. Gezien het feit dat er bij eerdere inventarisaties ook geen of slechts weinig exemplaren zijn aangetroffen, wekt de indruk dat eerder aangetroffen noordse woelmuis eerder afkomstig was van Tiengemeten. Dat eiland heeft tot voor enkele jaren een zeer sterke populatie noordse woelmuizen gehad. Tevens is het bekend dat de noordse woelmuis brede wateren over kan zwemmen. Het is een zeer goede zwemmer.

Wellicht is het gebied door mogelijke concurrentie wel meermaals bezet geweest, maar zijn ze ook weer verdreven.

Daar was overigens dit jaar zeker geen sprake van. Er is namelijk geen enkele woelmuizensoort aangetroffen. Het was en is een bijzonder slecht jaar voor de woelmuizen. Volgende jaren moeten blijken of dit een bij veldmuizen bekende dip was (al laat onderzoek zien dat de welbekende cyclus steeds minder speelt). Wat het echter nog bijzonderder maakt is dat er ook geen enkele andere soort woelmuis is aangetroffen.

BEHEER:

- Aan het beheer valt niet veel te veranderen denk ik. Al zou het de moeite waard zijn om eens te experimenteren met het in een cyclus maaien van de vegetatie. En dan ook helemaal en het maaisel afvoeren. Er zijn gebieden waar maaien en afvoeren ervoor lijken te zorgen dat het gemaaide gedeelte ongeschikt wordt voor andere (woel)muizen.
- En zoals altijd, des te groter de dynamiek des te beter.

- ❖ De personen die hebben meegewerkt aan deze inventarisatie zijn:
Herman de Jongh, Nieck Alderliesten, Sindri de Jongh en Anita de Grauw

- ❖ Hoekschewaards Landschap
november 2024
Tekst: Merijn van den Hoogenhoff
Foto's en kaarten: Google maps / Herman de Jongh / Merijn van den Hoogenhoff /
Natuurmonumenten